

Berättelsen och arbets- plats- biblioteket i fokus

Anteckningar från
Boken på arbetsplatsen,
Brunnsvik, 20-22 oktober 2008.

Kalle Lajaala

Brunnsviks bibliotekarie Christina Garbergs-Gunn hälsar deltagarna välkomna till seminariet Boken på arbetsplatsen 2008. Foto: Kalle Laajala.

Seminariet bjuder på flera inslag kring temat arbetarnas historia (vem berättar? hur kan den berättas?) och kickstartar med författarna **Bernt-Olov Andersson** och **Torgny Karnstedt** som delar med sig av erfarenheterna från skrivandet av fackavdelningshistoriker. Något de båda blivit anlitade att göra på senare år. Vad som särskilt fastnar i mitt minne är farhågorna kring källmaterialet, och då inte det nygamla bekymret med tekniska format och oläsbara medier, utan problemet med allt tunnare innehåll. Nån gång i mitten av förra seklet börjar nämligen de utförligt skrivna protokollen ersättas av beslutsprotokoll som inte säger ett skvatt om hur diskussionerna gick. Goda källor är en förutsättning för berättelsen och berättandet, betonar författarna.

I linje med detta kan man i så fall säga att **America Vera-Zavala**, kulturjournalist och dramatiker m. m., lever och arbetar mitt i sitt källmaterial sedan förra året. Hon berättar hur hon och Botkyrka Community-teater sätter igång direkt när beslutet är klubbat om nedläggning av Stora Ensos massafabrik i Norrsundet strax norr om Gävle. Hur de gör intervjuer på plats och engagerar lokalbefolkningen för att i teaterform skildra en drabbad ort. På kvällskvisten får vi seminariedeltagare ett smakprov ur pjäsen, kallad "Jävla finnar", och det är en liten episod om hur fackstyrelsen – på riktigt! – blir inlåst timmen innan nedläggningen ska kungöras. Roligt och beklämmande. (När detta skrivs har pjäsen nyss haft premiär på

Folkets hus i Norrsundet.)

Ett tredje sätt att berätta är filmen, som i fotografen och filmaren **Maria Söderbergs** "Länge leve gruvan!". Det är också en nedläggnings-skildring, men av Laisvalls blygruva i Norrbotten (skönlitterärt beskriven av Kurt Salomonson i "Grottorna"). Som en av de första publikerna får vi ta del av filmen: arbetet i gruvan via äldre klipp, folks tankar och slutligen sprängningen av laven som behövde göras två gånger eftersom betongkonstruktionen inte ville ge efter. Nästan symboliskt.

Vi får inblick i berättelsen om Dan Andersson, så som **Göran Greider** skriver den i nya boken "Det gångna är som en dröm och det närvarande förstår jag icke". Han och Brunnsviks bibliotekarie **Christina Garbergs-Gunn** samtalar och vi lyssnar. Anderssons finska arv berörs, kärleken likaså, men också identitetsväxlingarna hos författaren och konflikten stad-land.

Om berättelser i olika former utgör seminariets ena ben så är arbetsplatsbibliotek det andra. Det rapporteras om fackliga läsprojekt och diskuteras om folkbibliotekens roll i sammanhanget. Ovanligt(?) många bibliotekarier är på plats. I den allmänna konsensus som finns om vikten av barns läsande betonar flera deltagare den avgörande kopplingen till föräldrarnas läsande och behovet av att stimulera också dem, eftersom läsvanor tenderar att gå i arv. Representer från Borås stadsbibliotek är på plats och berättar om den omfattande och till synes framgångsrika verksam-

heten gentemot arbetsplatser i kommunen. Ett grupparbete blir kulmen på idéflödet kring arbetsplatsbibliotek och läsprojekt på arbetsplatser och resulterar i ett kreativt sammelsurium av illustrationer, urklipp och listor som grupperna redovisar för varandra.

Mitt i allt, på väg till matsalen, går jag steget bakom två deltagare. De snackar litteratur och den ene säger:
– Jag läser bara på arbetstid, aldrig hemma.

Först tror jag att jag hör fel, det låter ju helkonstigt, men förstår snart att det handlar om ljudböcker som de kan, och tillåts lyssna på i verkstadsarbetet. Vilket är rätt häftigt. I min skalle dyker en gammal bild upp, en detalj ur konstnären Emil Åbergs teckning till kraven på åttatimmarsdag (se t. ex. Socialdemokratens 1 maj-nummer 1896). Ovanför texten "så som det borde vara" är en utsmyckad siffra 8 i vars cirkel det goda livet projiceras: i den övre Arbetet som utförs med glädje och i den undre Fritiden som ägnas åt frivillig förkovran – där sitter en man och läser, med en välfylld bokhylla bakom. Har vi ändå rubbat cirkelarna så pass, fått dem att liksom överlappa? Skulle dagens illustratör rita dit hörlurar på knegarna och komplettera med en bok- eller CD-hylla i övre cirkeln?

Från den avslutande debatten tar jag med mig löftet från ABF:s ordförande **Karl-Petter Thorwaldsson**: att detta seminarium kommer leva vidare, på ett eller annat sätt.